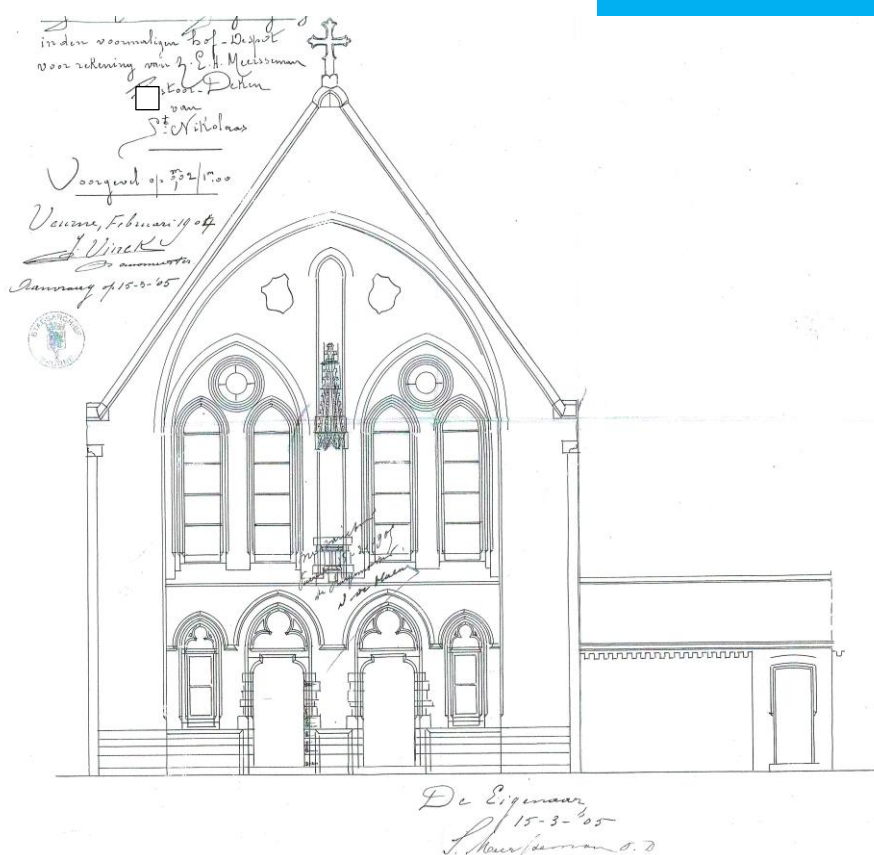

De Sint-Jozefszaal

Sporkinstraat 4 Veurne

Beschermde als monument bij MB van 4 juni 2004

Beheersplan 25 maart 2018

Opgemaakt in opdracht van:
VZW Katholiek Basisonderwijs Veurne

Johan Termote
2018

Betreft:

Sint-Jozefszaal Sporkinstraat 4. Veurne

Ligging:

Veurne, 1ste afdeling, sectie A., nr. 606D/4.

Beschermingsbesluit :

Beschermd bij MB van 4 juni 2004 om reden van de architectuur-historische waarde

Beheersplan opgemaakt door:

Johan Termote

Johan_termote@hotmail.com

Opdrachtgever :

vzw Katholiek Basisonderwijs Veurne

Daniël de Haenelaan 10

8630 Veurne

Datum ter goedkeuring ingediend:

25 maart 2018

© Johan Termote

Alle rechten voorbehouden.

Niets eruit mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

Behalve als instrument voor Onroerend Erfgoed mag de studie enkel gebruikt na overleg met de auteur, na zijn voorafgaande en schriftelijke toelating en met volledige referentievermelding.

0. Inhoudstafel

1. Identificatie en afbakening van het beoogde gebied	3
2. Historische nota	5
3. Inventaris van de erfgoedelementen – huidige toestand	16
3.1. Materialen	16
3.2. Gevels	16
3.3. Bedaking	22
3.4. Interieur	23
3.5. Kleuronderzoek	31
3.6. Diagnosenota	32
4. Beschrijving van de erfgoedwaarden	33
5. Visie op toekomstig beheer	34
6. Opsomming en verantwoording van de beheersmaatregelen	35
7. Voorstel van opvolging en evaluatie	37
7.1. Voorstel evaluatie	37
7.2. De aanvraag	37
7.3. Betoelaagbaarheid	37
7.4. Tijdstabel	37
8. Bijlagen	39
Literatuur	41
Archief	41

1. Identificatie en afbakening

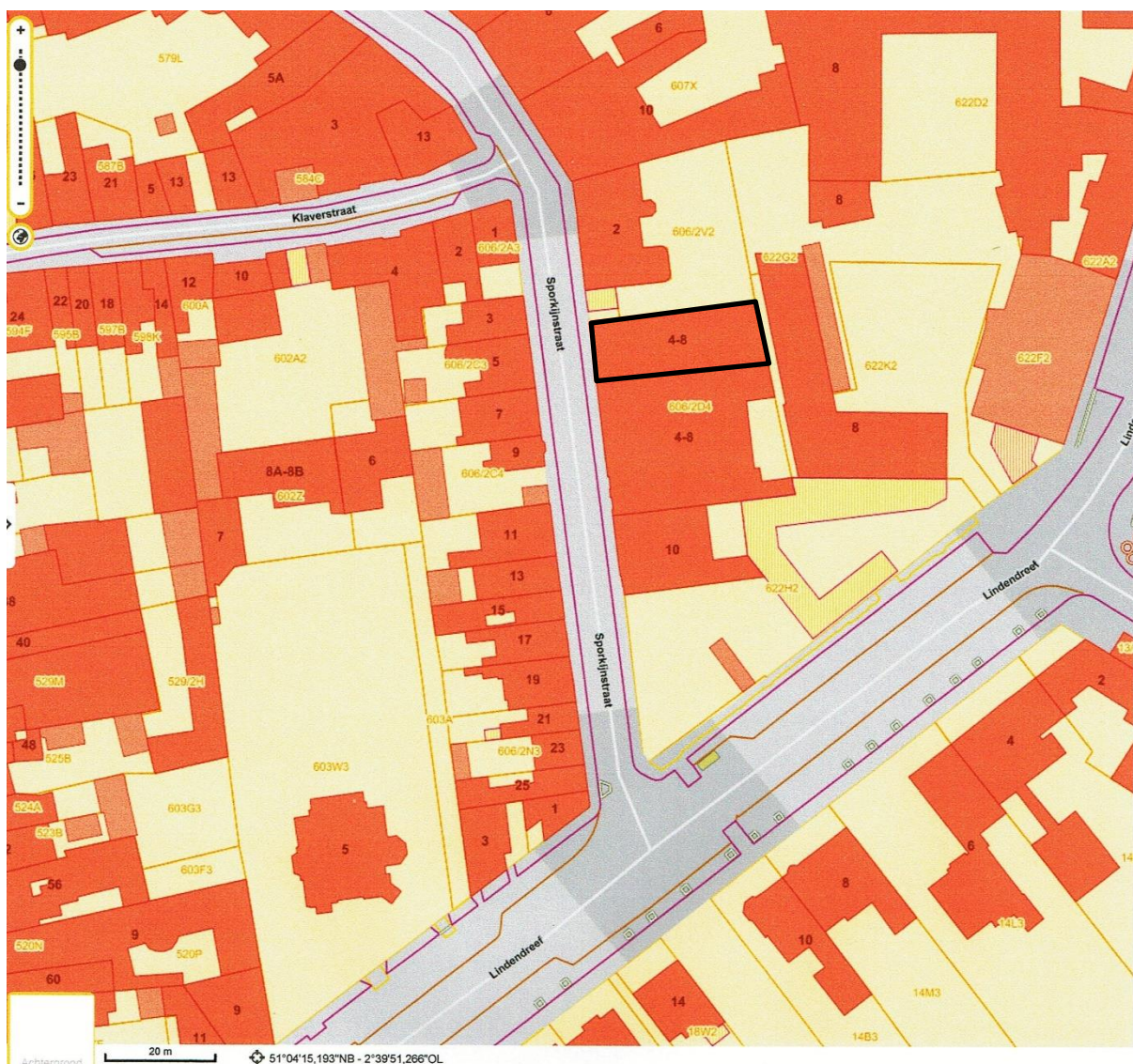
Het beheersplan wordt opgemaakt voor het pand Sint-Jozefszaal Sporkinstraat 4. Veurne.

De bescherming omvat het volledige pand.

Aanleiding tot de opmaak is het verdere beheer van het pand, dat in 2017 door de **vzw Katholiek Basisonderwijs Veurne** is aangekocht en wacht op een systematische restauratie.

Het pand is kadastraal gekend als Veurne, 1ste afdeling, sectie A., nr. 606D/4. Het geheel is eigendom van **vzw Katholiek Basisonderwijs Veurne** die ook het initiatief nam voor de opmaak van dit beheersplan.

Het pand is geïnventariseerd onder het **id. nummer** 4251. Het gebouw werd beschermd als monument bij **MB van 4 juni 2004** om reden van de architectuur-historische waarde.

Projectie omtrek Sint-Jozefszaal op basisplan Geopunt-Vlaanderen

De straatgevel van de Sint-Jozefszaal gezien vanaf de Sporkinstraat.

Het interieur van de Sint-Jozefszaal.

Boven: zicht richting straatzijde.

Onder: zicht richting podium

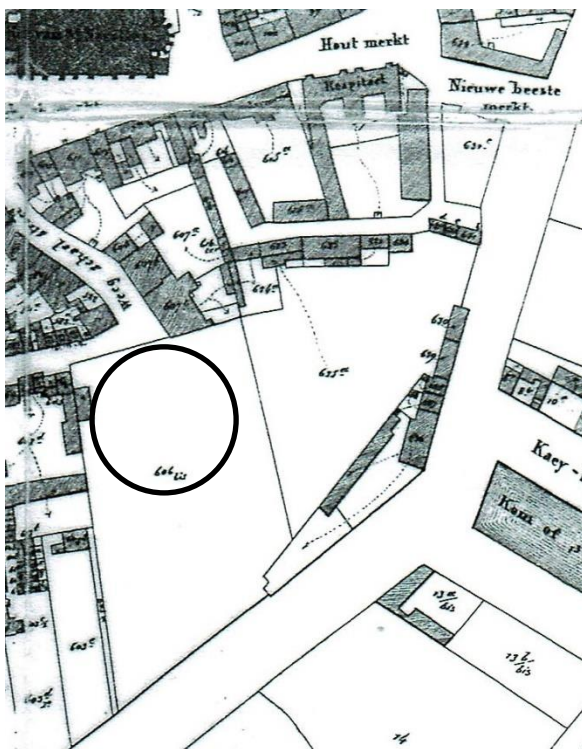

2. Historische nota

De bouw van de Sint-Jozefszaal

De Sint-Jozefszaal is in 1905 ingepland op de oostelijke zijde van de Sporkinstraat. Deze straat was in 1902 nieuw aangelegd in het kader van de stadsinbreiding. Bij het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog was de straat reeds nagenoeg volledig bebouwd. Van enkele woonhuizen bezitten we precieze gegevens. Sporkinstraat 1 is opgetrokken in 1904 naar plannen van architect Jacques of Jaak Vinck (Veurne), Sporkinstraat 2 dateert uit 1903 en is een werk van architect René Cauwe (Roeselare). Sporkinstraat 9 dateert uit 1909. Het pand nr. 8 werd aangezet voor 1914.

De opvulling van de straat verschilde: de westzijde toonde smalle percelen, de oostzijde daarentegen toonde een opdeling in ruime vierkante percelen, waarop een losse of halfopen bebouwing verrijst, voorzien van een ruime tuin. Deze basispercellering laat tot de dag van vandaag nog altijd zijn sporen na.

Kadasterplannen

Links de Popp-kaart (midden 19de eeuw): het terrein is nog onbebouwd.

Rechts het bijgewerkte primitief kadaster Veurne met aanvullingen tot voor 1910 (Veurne, Stadsarchief, Nieuw Archief). De Sporkinstraat is aangelegd en reeds gedeeltelijk opgevuld. Tegen de zuidmuur van de Sint-Jozefszaal zijn twee haakse aanbouwen opgetrokken. De uitbouw aan de straatzijde is één travee breed, deze aan de oostzijde twee traveeën. Ten zuiden strekt een vierzijdige tuin uit met in de as blijkbaar een prieeltje.

De initiatiefnemer voor de bouw is pastoor deken Servaas Meersseman¹. De deken was actief in het katholieke verenigingsleven, dat op dit ogenblik in volle uitbouw was. Er was op dit ogenblik reeds een

¹ Servatius Meersseman is geboren in Poelkapelle op 1 februari 1837. Tot priester gewijd op 21 december 1861 wordt hij aangesteld als leraar van de Normalschool te Torhout. Op 16 juni 1882 wordt hij aangesteld tot pastoor te Lissewege tot hij op 10 juni 1887 tot pastoor-deken van de Sint-Niklaasparochie van Veurne werd benoemd. Hij overleed er op 11 juni 1906 na een pijnlijke ziekte.

congregatiezaal voor de mannen, die gesitueerd was in de Oude Beestenmarkt. In 1890 gaf hij aan architect Jozef Vinck de opdracht de Germana-zaal te bouwen op de hoek van de Rozendalestraat en de Oude Vesten. Deze zaal was het lokaal van de vrouwelijke jeugd en de Mariacongregatie.

Deken Servaas Meersseman, de initiatiefnemer van de bouw.

Begin 1900 plande men om de oude congregatiezaal in het nieuwe meisjesschoolcomplex op te nemen.

Op 15 maart 1905 diende Meersseman, in eigen naam, een bouwaanvraag in voor een nieuwe vergaderzaal voor de jongerenkring. De architect van het project was Jaak Vinck², zoon van Jozef Vinck. Het gebouw werd ingeplant in een gedeelte van de tuin De Spot³, die vermoedelijk via een schenking aan Decanale Werken was overgemaakt. De tuin was uitgerust met een prieeltje, vermoedelijk een calvarie, opgericht in de noord-zuidas van de tuin⁴.

Bij de ingebruikname in het daaropvolgende jaar worden de priesters Jozef De Vos⁵ en Remi Callewaert⁶ als eigenaars vermeld⁷.

Meersseman was tevens directeur van de Congregatie van de Zusters Annuntiaten van Veurne vanaf 12 februari 1892. Hij was erevoorzitter van de in 1891 gestichte afdeling Veurne van het Davidsfonds.

² Stadsarchitect Jozef Vinck werd opgevolgd door zijn zoon Jaak Vinck en dit vanaf 1903.

³ Omtrent de eigenaar van de grond Rafaël de Spot. Omtrent de figuur van Rafaël de Spot: Pauwels, W., Raphaël de Spot, burgemeester van Veurne 1912-1918, *Biekorf*, 2014, p.113-120.

⁴ Brugge, Archief Kadaster, Veurne, Mutaties, 1906/12. De afmetingen aangeduid in het kadaster zijn 1,5 op 4,1 m.

⁵ Jozef De Vos was principaal van het College van 1898 tot 1910 (Vandenbergh, 1952, p.220 en vlg.).

⁶ Remi Callewaert was scheutist en trok vanaf 1910 naar Congo, waar hij tot aan zijn dood in 1959 verbleef (André Debruyne. Remi Callewaert in: *ODIS*. Record last modified date: 18 mei 2016. Available from World Wide Web: http://www.odis.be/lnk/PS_55886). Hij begon aan het (Groot) Seminarie te Brugge op 1 oktober 1895 en werd priester gewijd te Brugge op 17 december 1898. Maar reeds in oktober van dat jaar werd hij volgens de boeken van het seminarie leraar benoemd aan het college te Veurne. Hij staat voor het laatst in het jaarboek van het bisdom 1908, dus is hij zijn laatste schooljaar begonnen in september 1907. Van den Berghe (1952, p. 294) geeft het in zijn boek van het college zijn carrière als volgt: vanaf 1899 tot 1901 leraar van de zevende voorbereidende klas en vanaf 1902 tot 1907 van de zesde en vijfde moderne, dus hij spreekt niet van het schooljaar 1898. Ook in het jaarboek 1899 staat hij niet als leraar van het college, wel de volgende jaren met als begindatum oktober 1898.

⁷ Brugge, Archief Kadaster, Veurne, Mutaties, 1906/12

De tuin werd geleidelijk volgebouwd. In 1910 wordt de woning, ingeplant in de zuidwesthoek in gebruik genomen⁸. De gevelbreedte bedroeg 8,9 m. Dit gebouw gaat verder uitbreiden in 1933⁹.

Plan bij de bouwaanvraag voor de vergaderzaal voor de jongelingenkring, Jaak Vinck, Februari 1905 en ingediend op 15 maart 1905.

In 1946 voegt men de percelen terug samen. Het geheel wordt dan gerund door de vzw Sint-Jozef en Germana Kring¹⁰. Van dan volgden de verbouwingen van het zuidelijke delen elkaar op. In 1956 komt er onder meer een aanbouw tegenaan de 5de en de 6de travee van de zaal. Toen is ook het originele bijgebouw aan de straatzijde gesloopt¹¹. In 1964 wordt het geheel met de zaal verbonden¹². Pas in 1983 werd wat restte van het bijgebouw ter hoogte van het podium vervangen¹³.

⁸ Brugge, Archief Kadaster, Veurne, Mutaties, 1910/16

⁹ Brugge, Archief Kadaster, Veurne, Mutaties, 1933/17

¹⁰ Brugge, Archief Kadaster, Veurne, Mutaties, 1946/30

¹¹ Brugge, Archief Kadaster, Veurne, Mutaties, 1946/30

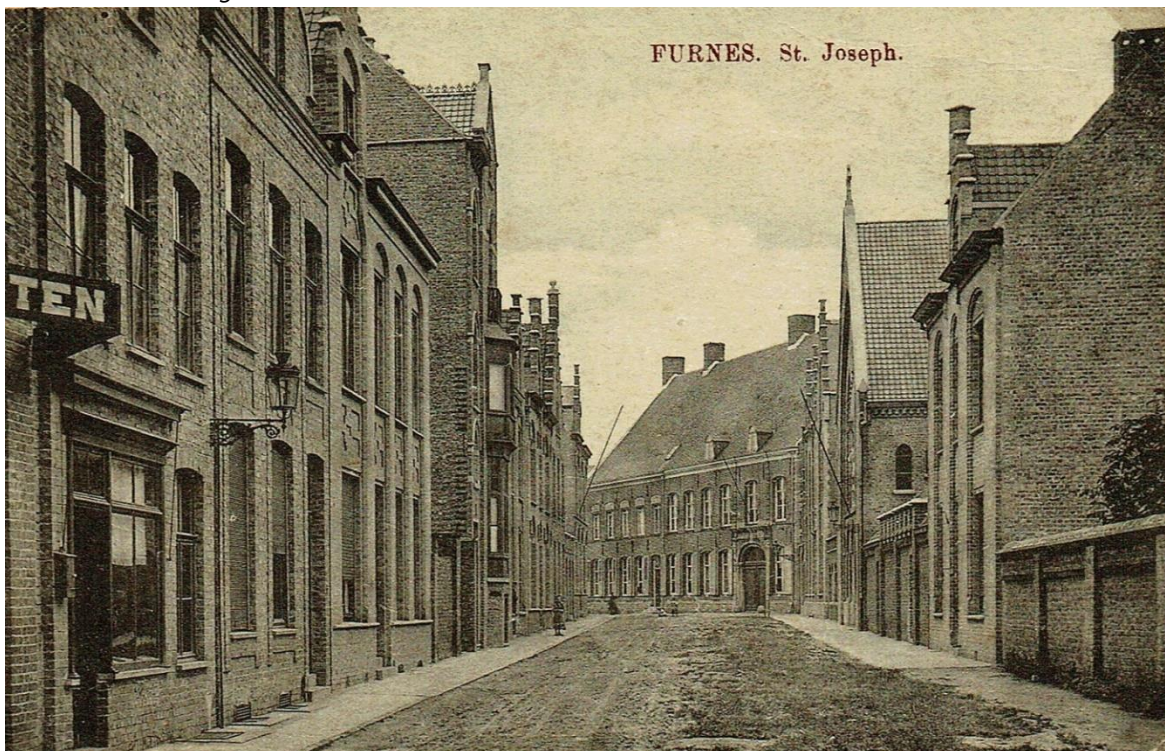
¹² Brugge, Archief Kadaster, Veurne, Mutaties, 1964/19

¹³ Brugge, Archief Kadaster, Veurne, Mutaties, 1983/19

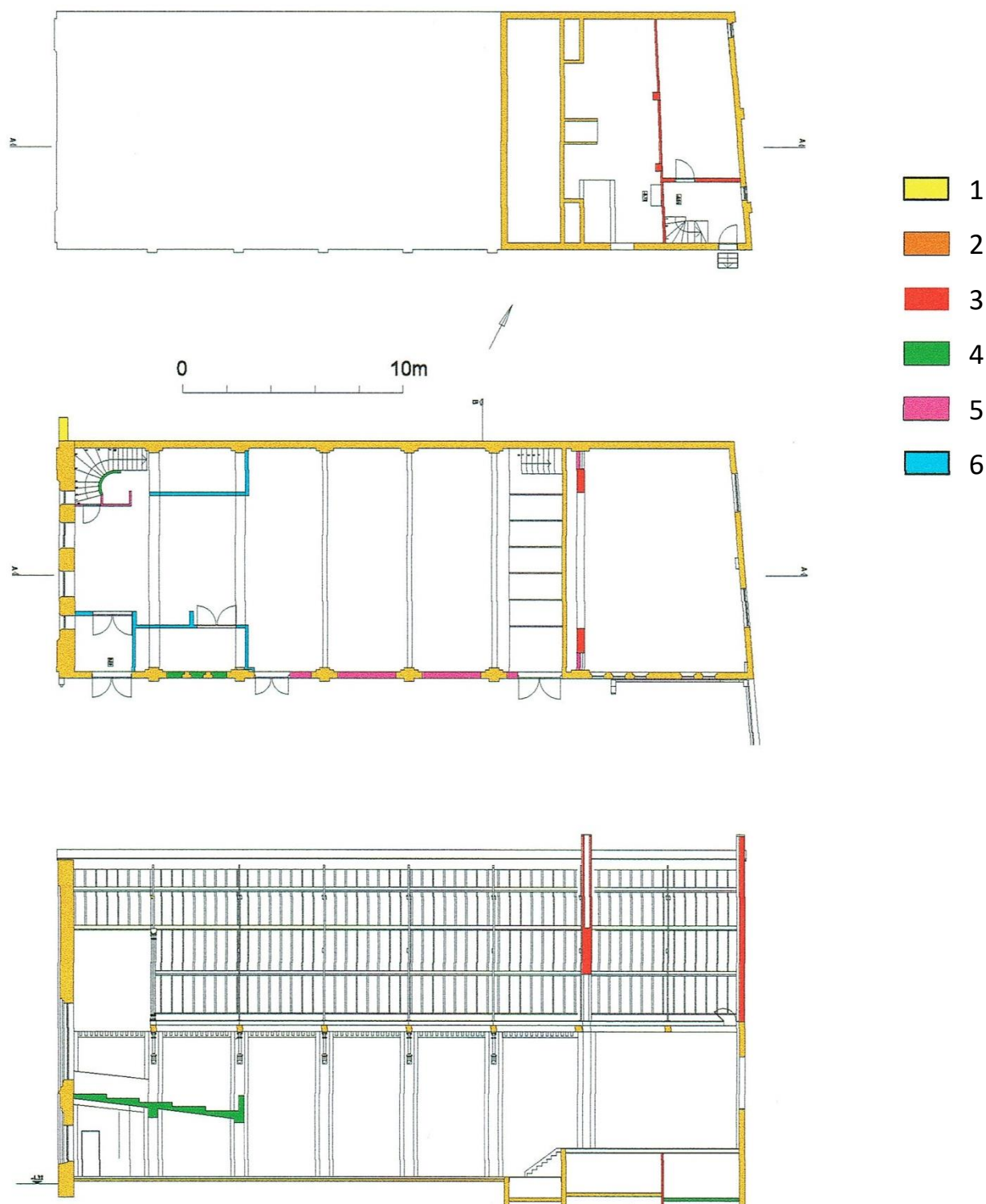

De Sporkinstraat gezien vanuit het noorden; foto genomen voor 1910 (foto KIK). Tegen de gevel is een straatlantaarn aangebracht.

8

De Sporkinstraat gezien vanuit het zuiden. De opname gebeurde kort na 1910 en voor het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog. In tegenstelling tot de stoepen, is de weg nog onverhard. De woning Sporkinstraat 6 is opgetrokken in 1910.

De Sint-Jozefszaal. Grondplan van de kelder en de gelijkvloers en de langdoorsnede telkens met aanduiding van de bouwfasen.

1.1905. 2.1906. 3.1920. 4. 1933. 5. 1980. 6.1996

De zaal vormde de vestiging voor allerlei mannelijke katholieke verenigingen zoals o.m. de Sint-Lutgardisgilde, die op 27 januari 1908 gesticht werd. Hector de Spot was hiervan de eerste voorzitter.

Ook de katholieke muziekmaatschappij 'De Melomannen' vond hier een onderkomen¹⁴.

Vanaf 1912-1913 rekende de proost van Genootschap van Sint-Jozef een kost van 75 fr aan bij ieder vertoning *voortspruitend uit het feit dat de schermen van het theater weggenomen zijnde, en de achterkant of "fonds" naar vooren gebracht om zoo een kamer uit te maken, telkens door 3 à 4 mannen zal moeten in orde gebracht worden.*

De Eerste Wereldoorlog

De congregatiezaal liep zware schade op tijdens de Eerste Wereldoorlog.

Van 29 juni tot 1 juli 1915, zetelt de herzieningsraad van de klasse 1915 in de zaal. Elke dag verschenen 60 jongeren van 18 tot 25 jaar voor de commissie. De eerste dag werden ze goed bevonden voor de dienst en ingelijfd. Na een laatste avond thuis, stappen ze de volgende morgen op de trein, richting de trainingskampen in Frankrijk, een onzekere toekomst tegemoet¹⁵.

Uit het fotomateriaal kunnen we afleiden dat het gebouw meerdere keren getroffen werd. Een ongedateerde foto laat een hersteld gebouw zien, waarvan de bedaking met zeildoek(?) is bedekt. De bekapping diende blijkbaar hersteld. Het kleine gebouwtje aan de straatzijde is door een bominslag vernield en ook de aanbouw aan de oostzijde is blijkbaar vluchtig hersteld. Mogelijk was dit alles een gevolg van de beschietingen in de nacht van 15 op 16 november 1916 of van 10 op 11 juli 1917¹⁶. De beschietingen tijdens het Duitse eindoffensief vanaf maart 1918 brachten verdere schade te weeg. Hierbij werden immers het belangrijkste gedeelte van de bekapping met het tongewelf en de top van de achtergevel én de tussenmuur volledig vernield.

De heropbouw na de Eerste Wereldoorlog

Vermoedelijk kwam de zaal nu in het bezit van de het Genootschap of de Werkersverbond van Sint-Joseph. De heropbouw kwam vlug op gang want het gebouw wordt reeds in 1920-21 in gebruik genomen. Vermoedelijk werd het gebouw dan ook zonder staatsteun heropgebouwd¹⁷.

De schade aan het gebouw was behoorlijk, zeker aan het oostelijke gedeelte. De herstellingen zijn ingrijpend en wijken op heel wat punten af van het origineel.

Van het houten tongewelf reconstrueerde men enkel de eerste travee. De andere traveeën kregen nu een vlakke zoldering op basis van de nog bewaarde moerbalken.

De tussengevel met de opening naar het podium werd grotendeels herbouwd. Deze kreeg nu een recht afgesloten doorkijk met bezijden twee deuropeningen. Ook de toegang tot de toneelsceen vanuit de zaal wordt gewijzigd; met vervangt de linkse trap door een rechte steektrap. De bordestrap rechts blijft behouden.

De zuid- en de achtergevel werden grondig aangepast. De achtergevel werd nu doorbroken met twee vensters. De zuidgevel krijgt op de 3de en 4de travee een ruim venster. Enkel in de 5de en 6de travee blijft het drielicht behouden.

In de voorgevel worden de toegangsdeuren gedicht.

¹⁴ Arthur Wybo, de glazenier, is hier dirigent.

¹⁵ Steen, M., Veurne verbeeldt

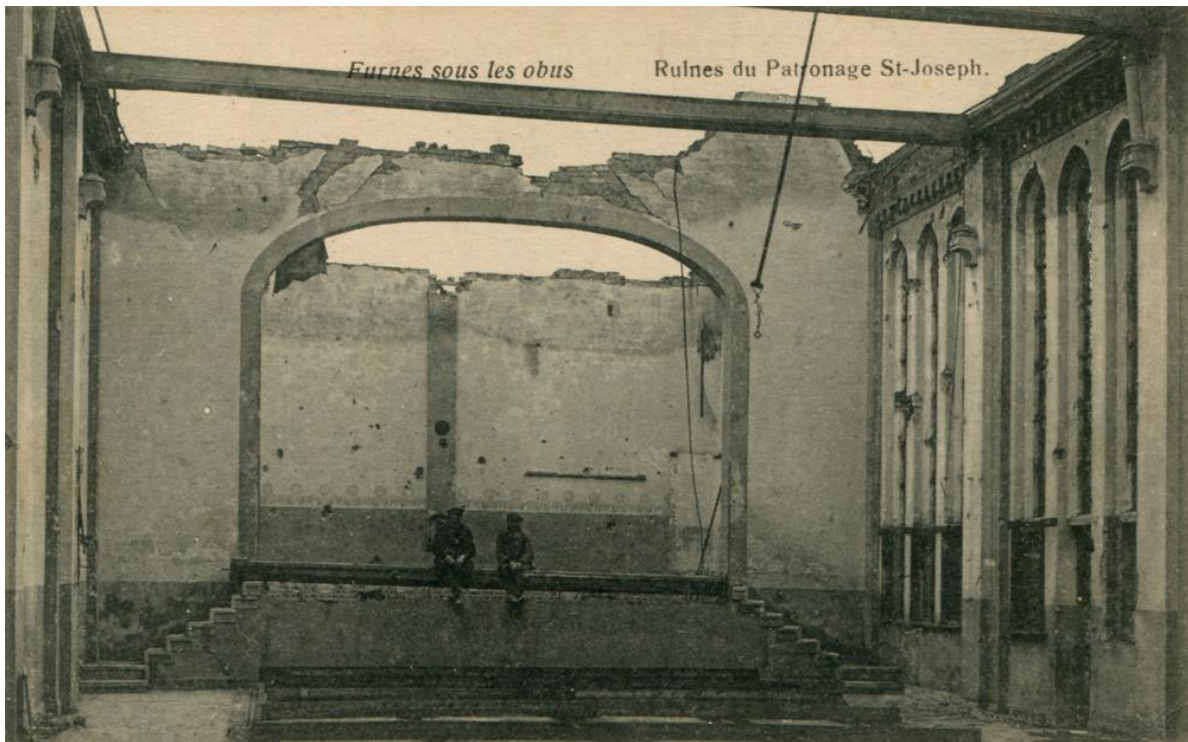
¹⁶ Gesquière, p.349: Woensdag 11 juli 1917; Veurne rouwt. De zware bombardementen gisteren - meer dan 400 obussen en bommen in 24 uur - hebben het leven gekost aan 9 inwoners. Ergst getroffen is het gezin van hulppolitieagent Emiel Bedert uit de Hanssenslaan. In hun kelder sterven zijn vrouw Marie-Louise en 5 van zijn kinderen: Elisa (16 jaar), Maria (15), Martha (4), René (3) en Camiel (1).

Tijdens de beschietingen in de nacht van 10 op 11 juli valt gelukkig alleen materiële schade te betreuren. Zwaar getroffen is de St.-Jozefszaal, de vergaderruimte en theater van tal van katholieke organisaties.

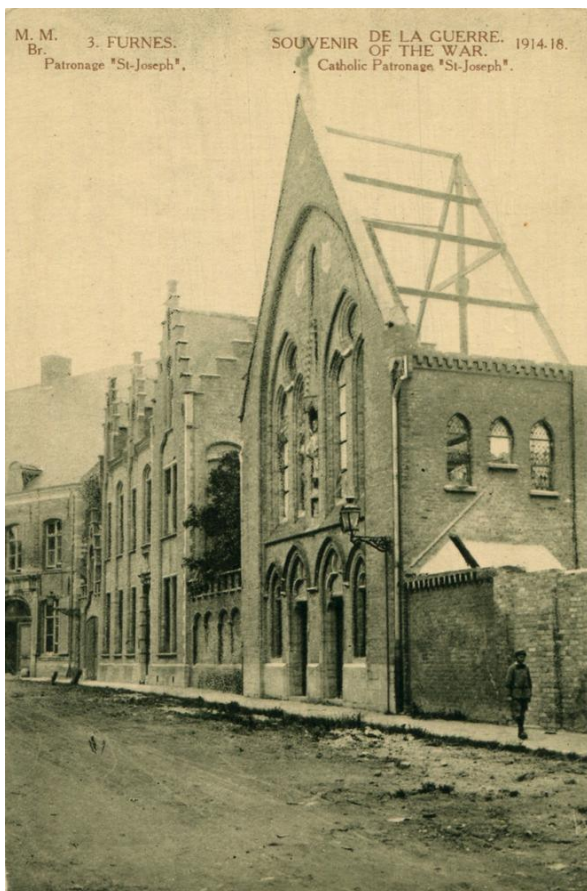
¹⁷ In het archief van de verwoeste gewesten is geen dossier bewaard betreffende dit gebouw.

Schuine luchtfoto van de stadskern van Veurne, vermoedelijk winter 1916 -1917, detail. Het gebouw was blijkbaar reeds beschadigd want het dak toont een voorlopige dakbedekking. Het bijgebouwtje aan de straatzijde is door een bominslag vernield.

Het interieur van de Sint-Jozefszaal na de vernielingen van de Eerste Wereldoorlog (foto Veurne Verbeeldt). Het dak is volledig vernield. Ook de punt van de achtergevel is ingestort. Het interieur toont een beschrijving met onder meer een geschilderde plint tot op de hoogte van de toneelvloer. De achtergevel van de scene toont eveneens een plint bovenaan afgeboord met een sjabloonlijst.

De Sint-Jozefszaal kort na de Eerste Wereldoorlog.

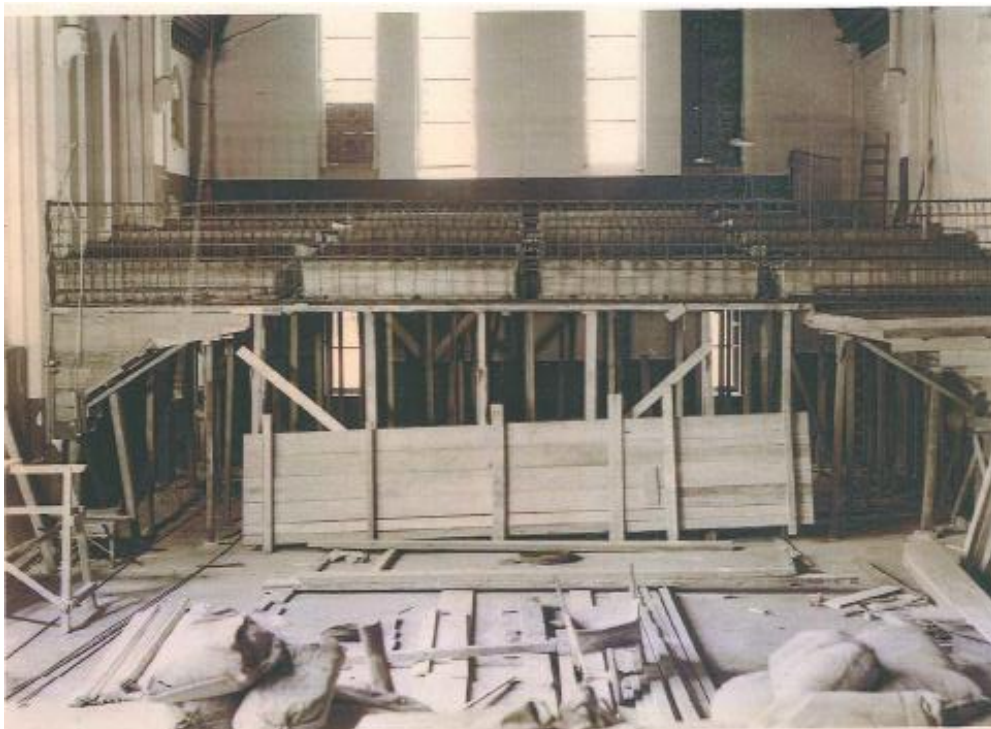
Met uitzondering van het eerste spant vanaf de straat is de bekapping volledig vernield. De tuinmuur aan de straatzijde is reeds hersteld, maar de haakse aanbouw hierachter is volledig afgebroken.

In het werkjaar 1920-21 ontploft er zich een discussie tussen de toneelgilde Lutgardis en de *Werkersverbond van Sint-Joseph* omtrent de aanwezigheid van vrouwen op de scène. Het conflict wordt bijgelegd op voorwaarde dat er in de Sint-Jozefszaal nooit vrouwenrollen zouden mogen gespeeld worden. Proost E.H. Lambrecht tekent hier tegen echter verzet aan. In 1922-23 verliet de gilde dan ook de Sint-Jozefszaal als vaste steek¹⁸.

Vanaf 1923 fungeert de zaal ook als oefenzaal voor de Katholieke Turngilde.

De bouw van een nieuwe tribune, 1933

Tijdens het interbellum – vermoedelijk in 1933 - wordt een betonnen tribune ingebracht en dit vermoedelijk ter vervanging van een houten exemplaar. Het geheel overspant de eerste twee westelijke traveeën, telt twee zijtribunes over de 3de en 4de travee en is toegankelijk via een betonnen draaitrap aangebracht in de noordwestelijke hoek van het gebouw.

De constructie van de betonnen tribune van gewapend beton (fotoarchief ACV).

¹⁸ Wanneer de gilde terugkwam, is niet duidelijk. Zeker in 1966 treden ze opnieuw op in de zaal.

De tribune kort na de voltooiing, 1933. Bemerkt de twee ramen in de 4de travee van de zuidmuur.

Het nieuwe podium na de heropbouw

Verbouwingen na WOII

Verdere verbouwingen grijpen plaats na de Tweede Wereldoorlog. Wanneer deze juist te situeren zijn, niet duidelijk. Uit het planmateriaal en de kadastrale mutaties leiden we af dat er in 1964 belangrijke ingrepen plaatsvonden. We kunnen vermoeden dat toen de zijtribunes afgebroken werden en de gevelvlakken in de zuidgevel opnieuw aangepast. De vensters worden weggebroken en vervangen

door blinde muren met daaronder ruime doorgangen naar de aanpalende gang. Binnenin krijgt de ruimte een nieuwe tegelvloer, die 12 cm boven de originele baksteenvloer wordt aangelegd.

Op 18 juli 1980 dient de vzw Volkszorg een aanvraag in voor een volledige nieuwbouw van het aanpalende pand Sporkinstraat 6-8. De architect is Paul Felix (Oostende). De zuidelijke gevel worden nu gedicht en de toegangen gereduceerd tot twee doorgangen. Binnen de zaal brengt men nieuwe opdelingen aan, waaronder een inkomsas (1ste travee) en een berging (2de travee). De trap naar de tribune wordt ingekapseld. In de binnenvlakken van de zaalmuren worden geluidsabsorberende platen aangebracht.

De plannen krijgen op 17 september van dat jaar een gunstig advies van het College van de stad¹⁹. Het geheel is pas in 1984 kadastraal geregistreerd²⁰.

In 1996 wordt de hoofdingang in de aanpalende nieuwbouw ondergebracht²¹.

In 2017 koopt de Lagere Afdeling van het College van Veurne de zaal aan, samen met de aanpalende kamer oost en de sanitaire ruimte. Het is de bedoeling deze zaal in het geheel van de lagere afdeling op te nemen als een polyvalente ruimte voor gemeenschappelijke activiteiten.

¹⁹ Veurne, Lopend archief stedenbouw, aanvraag nieuwbouw Volkszorg, architect Paul Felix Oostende, 18 juli 1980. Hierin is ook de dichting van de zuidelijke gevel van de zaal opgenomen. Deze aanvraag wordt door het CBS gunstig geadviseerd op 17 september 1980.

²⁰ Brugge, Archief Kadaster, Veurne, Mutaties, 1983/19

²¹ Veurne, Lopend archief stedenbouw, uitbouw ACV-dienstencentrum (Sporkinstraat 6-8) i.o.v. Vzw Volksverheffing, architect Johan Tryhou (Oudenburg). De aanvraag wordt ingediend op 11 april 1996 en op 20 april daaropvolgend gunstig geadviseerd.

3. Inventaris van de erfgoedelementen

Het neogotisch gebouw is door middel van een datumsteen 1905 gedateerd. Het geheel is opgetrokken naar ontwerp van architect Jacques Vinck uit Veurne.

Het betreft een éénbeukig bakstenen gebouw, opgetrokken op een trapeziumvormige plattegrond van buitenwerks 30,68/31,64 x 10,80 m. Het gebouw is 8 traveeën diep en is afgedekt met een zadeldak met de nok loodrecht op de straat. De nokhoogte bedraagt 14 m.

In tegenstelling tot de zuidgevel is de noordelijke gevel blind. Het geeft immers uit op de private tuin van Sporkinstraat 2.

3.1. Materiaal

Het bouw materiaal is een mechanische rode baksteen van 22,5 x 10,4/11 x 7 cm (10 lagen = 78 cm) aangebracht in een staandverband. Deze steen is aangewend voor het binnenmetselwerk en de achtergevel. De gevelsteen van de zichtbare gevels, met name de straat- en de noordelijke en de zuidelijke langgevel, is bekleed met een iets hardere gele steen van 21,5 x 10,4 x 6,5/6,6 cm (10 lagen = 78 cm).

Voor de herstellingen van de schade na WOI werd een rode baksteen gebruikt.

De bedaking bestaat uit mechanische pannen van verschillende vorm. Het zuidelijke dakvlak toont niet minder dan drie verschillende types dakpannen.

3.2. Gevels

De straatgevel

De straatgevel is een puntgevel met schouderstukken met een plint en een afdekking van arduin beide voorzien van een waterhol. De gevel is gemarkeerd door grote omschrijvende spitsboog met een rolstaaf op de rand. De verticale randen van de gevel zijn uit gehoekt. Hierin komen de gootpijpen.

De gevel is afgeboord met platen arduin en bekroond met een kruisbeeld. Deze afdekking is aan de beide zijden van een druiplijst voorzien. In de geveltop is een steen met de datum 1905 aangebracht, samen met twee schilden van arduin. Ze dragen rechts en links respectievelijk de inscriptie in het Latijn en het Nederlands: "*Ite ad Joseph*" en "*Gaat tot Jozef*".

Binnen de spitsboog onderscheiden we twee registers. De onderste is vierledig met centraal twee – nu gedichte doorgangen met bezijden telkens een venster, alle vier onder een doorlopende druiplijst, die de boogvormen volgt.

De openingen zijn gevat in een spitsboogomlijsting met rolstaaf met een tympaan voorzien van een blinde driepas. De vensters zijn recht afgedekt met een arduinen latei en rusten op een arduinen dorpel. Deze bevatten nog de originele klappramen uitgerust met een pompspagolet. Oorspronkelijk telde ze twee vlakken. De horizontale opdeling is intussen verwijderd.

De originele dubbele inkomdeuren zijn gedicht in 1980. Deze doorgangen waren afgedekt met een schouderboog met dagkanten en een dorpel van arduin.

De geveltop zijde straat met de afdekking van arduinplaten. Op de uiteinden is het voegwerk sterk verkruimeld door vorstschade ten gevolge van waterinsijpeling.

Het uitzicht van de originele deuren hebben we niet kunnen achterhalen. Ze waren aangebracht in de binnenzijde van de openingen en gevat in een rechthoekig kozijn. We kunnen hier volle paneeldeuren veronderstellen.

Ramen in de voorgevel. De tussenverdeling is verdwenen (rechts). De vensters zijn nu van melkglas voorzien.

Het tweede register is onderaan door een afzaat afgeboord en omvat twee spitsboogramen, gescheiden door een smalle spitsboognis met rolstaaf, waarin een Sint-Jozefbeeld is opgesteld, rustend op een sokkel en bekroond met een pinakel. Dit laatste element is vervaardigd van euvillesteen, dat nog in goede staat verkeerd. In de pinakel steekt een zesdelig gewelf. De binnenzijde van de nis was blijkbaar geel gekaleid. Deze is nog bewaard op en rond het gewelfje. De randen van de nis zijn voorzien van een rolstaaf, het hogere gedeelte toont daarentegen een eenvoudige afschuining.

Het beeld van Sint-Jozef lijkt van euvillesteen. Het verkeert in slechte staat: de rechter voorarm en de linkerhand zijn afgebroken; het schedeldak is verdwenen²². Het vraagt een dringende restauratie.

Elk raam is afgelijnd met een rolstaaf en toont een drieledige opbouw met twee spitsbogen met een oculus in de top. De profilering bestaat uit een kwarthol en een afschuining. De vensters bevatten nog hun brugijzers. In de oculi steekt nog de originele glas-in-loodvulling. De spitsboogramen zijn nu gevuld met draadglas²³.

Gevel is uitgerust met een houder voor de vlaggenstok. Het ijzerwerk is sterk gecorrodeerd.

Details voorgevel met links de gedichte deurtravee en het venster. Rechts de beeldnis met het Sint-Jozefbeeld.

²² Omwille van de positie hoog in de gevel kon geen gedetailleerde onderzoek plaatsgrijpen. Voor de restauratie moet het beeld naar beneden gehaald. De iconografie is voorlopig niet duidelijk. De Heilige Jozef kent verschillende voorstellingen: hij kan een Jezuskind op de rechterarm dragen of heeft een bloeiende staf of een witte lelie in de hand. Hij wordt ook met allerlei timmergerief afgebeeld. Wat hier de attributen waren is niet duidelijk. Het oude fotomateriaal biedt voorlopig geen uitsluitsel.

²³ Glassoort met een wapening in het glas. Het glas hier is van het type bruteglas, ook bruut of brut glas genoemd.

Het Sint-Jozefbeeld in de nis van de voorgevel.

De langgevels

De noordgevel is volledig vlak gehouden en vertoont geen gootlijst noch pilasters. De muur boort de tuin van het herenhuis Sporkijnstraat 2 af.

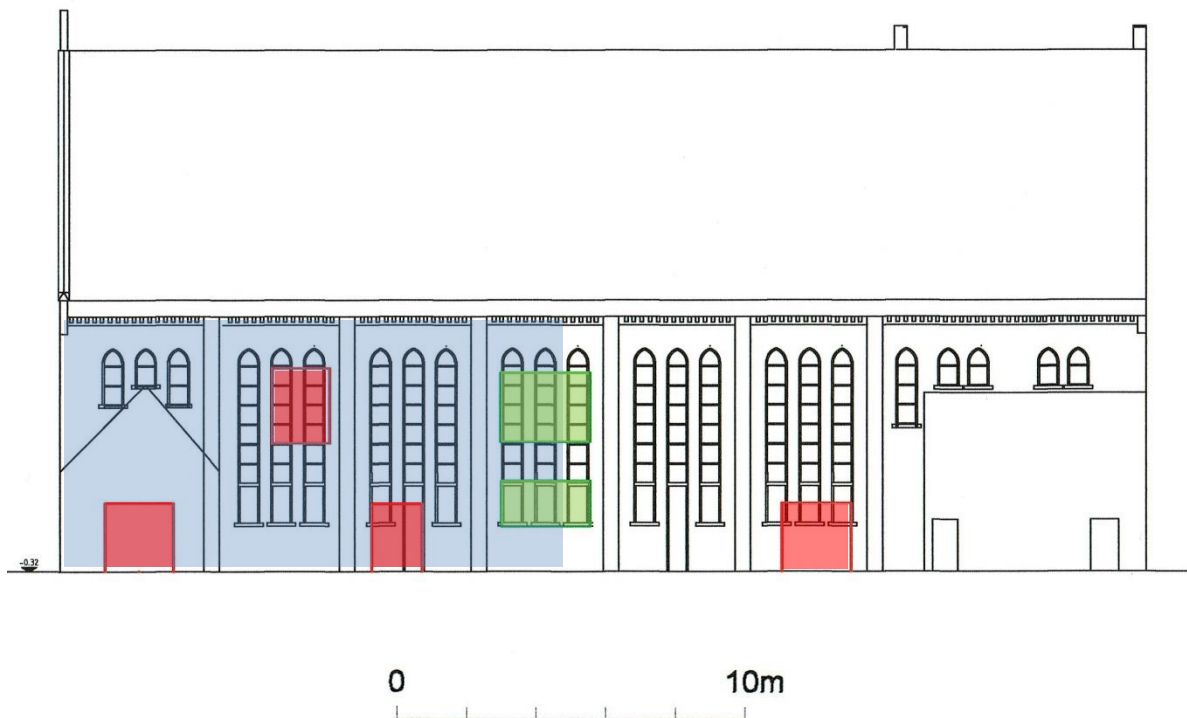
19

*De noordgevel van de Sint-Jozefszaal.
De gevel toont een overlangse barst.
De schade aan de gevel werd na de
Eerste Wereldoorlog met een rode
baksteen hersteld.
De bakgoot toont talrijke lekken.*

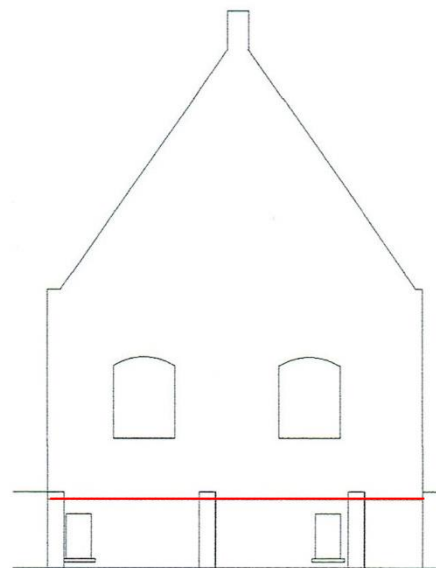
De lange zuidgevel is sterk verbouwd. Oorspronkelijk was de muur voorzien van vensters en muurpilasters. Elke travee, van elkaar gescheiden met een muurpilaster, bevatte drie lancetvensters, die aanzette ongeveer op de hoogte van de podiumvloer. Deze vensters toonden een eenvoudige profilering met aan de zaalzijde een tweeledige profilering met een afschuining en een rechte hoek. De

buitenzijde toont enkel een afschuining. De onderzijde van deze vensters was voorzien van houten luiken. De vensters zetten aan op een arduinen dorpel.

De Sint-Jozefzaal, reconstructie van de zuidelijke langegevel met aanduiding van de huidige doorgangen (rode vlakken) en de diepte van de geplande nieuwbouw ten zuiden (blauwe vlak). De groene vlakken tonen de vensteropeningen aangebracht in het interbellum.

Rechts: de achtergevel van de zaal met aanduiding van de hoogte van de podiumvloer.

De aanbouwen vroegen een aangepaste vensterdispositie. De eerste travee toont drie ingekorte vensters. Deze vielen vermoedelijk samen met het voorkomen van een nu verdwenen tribune boven dezelfde travee. De 7de en de 8ste travee tonen respectievelijk een lange en twee korte en drie hoge vensters, die dan nog een onregelmatige in de gevel zijn aangebracht.

Deze gevel is sterk verbouwd. Enkel de eerste travee en de laatste twee traveeën vanaf het westen lijken nog gedeeltelijk bewaard. Bij de andere traveeën zijn de muren tussen de pilasters recent grotendeels herbouwd. Het geheel is nu met een bepleistering van witte crepi afgedekt, waardoor de sporen van de talrijke verbouwingssporen niet meer zichtbaar zijn. Uit het plan- en fotomateriaal

kunnen we afleiden dat de originele opvulling tussen de muurdammen grotendeels verdwenen is en enkel nog in de 1ste, 2de, 7de en 8ste travee enigszins bewaard is.

De zuidelijke gevel.

*Tegen deze gevel is nu een doorgang
aangebracht afgedekt met een glazen
lessenaarsdak. Het geheel is nu in crepi gezet.
De aansluitende gang is met een glazen dak
afgedekt.*

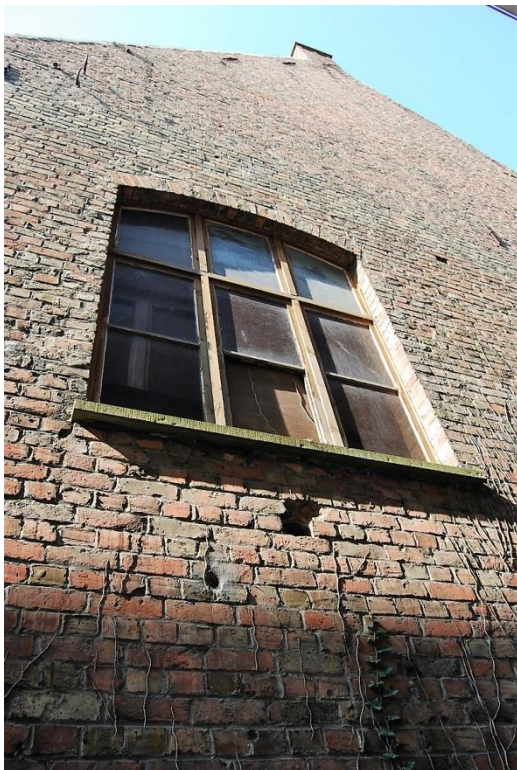
De achtergevel

De achtergevel is opgetrokken van mechanische vervaardigde rode baksteen van 22,5 x 10,4/11 x 7 cm (10 lagen = 78 cm). De muur werd bij de wederopbouw grondig aangepast met onder meer het inbrengen van twee ramen, die uitgeven in de podiumruimte. Deze steekboogvensters tonen een driedelig schrijnwerk, waarvan in het uiterste vlak een klappaam met een pompspagolet is uitgerust. De steekboog is afgedekt met een streklaag. In de geveltop zijn muurankers aangebracht voor de verankering van de gordingen en de nokbalk van de bekapping.

Er zijn twee keldervensters ongelijk over de gevel verdeeld. De vensters zetten aan op een arduinen dorpel en zijn voorzien van drie verticale ronde ijzeren staven. De ramen zelf zijn enkelvormige klapramen.

*De korte oostgevel.
Onderaan het gevelvlak zijn onregelmatig
twee steunberen aangebracht.*

Vensters in de achtergevel. Links het driedelige raam van het podium; rechts het getraliede venster van de kelder.

3.3.De bedaking

Op basis van het vooroorlogse fotomateriaal kunnen we afleiden dat de oorspronkelijke bedaking uit roodgebakken golfpannen bestond.

Bij de wederopbouw is deze afdekking vervangen door mechanische platte pannen. Hiervan zijn geregeld gedeelten vernieuwd. Na WOII (?) is een onderdak aangebracht met cementplaten (gelukkig niet asbesthoudend).

Het noordelijke vlak is volledig belegd met mechanische platte pannen uit de pannenbakkerij van Hennuyeres (s'Gravenbrakel, Henegouwen)²⁴. Het zuidelijke vlak toont een groter variatie aan pannen. Dit vlak is belegd met rode mechanische golfpannen, duidelijk in twee fasen. In de westelijke deel zijn opnieuw platte mechanische pannen aangewend. De nok is belegd met rode nokpannen voorzien van een wel.

3.4. Interieur

Het interieur toont twee ruimtes. De eerste zes westelijke traveeën vormen de zaal, de twee oostelijke het podium. Deze tweeledige opbouw is origineel. Enkel het podiumgedeelte is onderkelderd. Voor het podium is een orkestbak aangebracht.

Podium en kelders

Het podium rust op een halfondergrondse kelder. Oorspronkelijk vormde de kelder één ruimte, toegankelijk vanuit één of twee deuren in de zuidgevel. De podiumvloer rust op de muren en op een samengestelde moerbalk opgebouwd uit baddings van 20 x 8 cm. Ze zijn bijkomend ondersteund door twee vierkante bakstenen pijlers. Vermoedelijk bij de heropbouw is de kelder onderverdeeld door een muur van rode baksteen van 21,5/21,8 x 8/8,5 (10 lagen = 82 cm) aangebracht in een langverband, opgetrokken tussen de voornoemde pijlers.

Links: De oostelijke kelder

Onder de westelijke kelder

De *bevloering* bestaat uit een klinkervloer van geschrinkt gelegde bakstenen op hun platte zijde. Deze baksteen meet 22/22,8 x 10,5/10,8. Deze vloer ligt enkel nog vrij in de westelijke ruimte. In de

²⁴ Het betreft pannen met dubbele sluiting met het stempel PROGRES HENNUYERES – BELGIQUE.

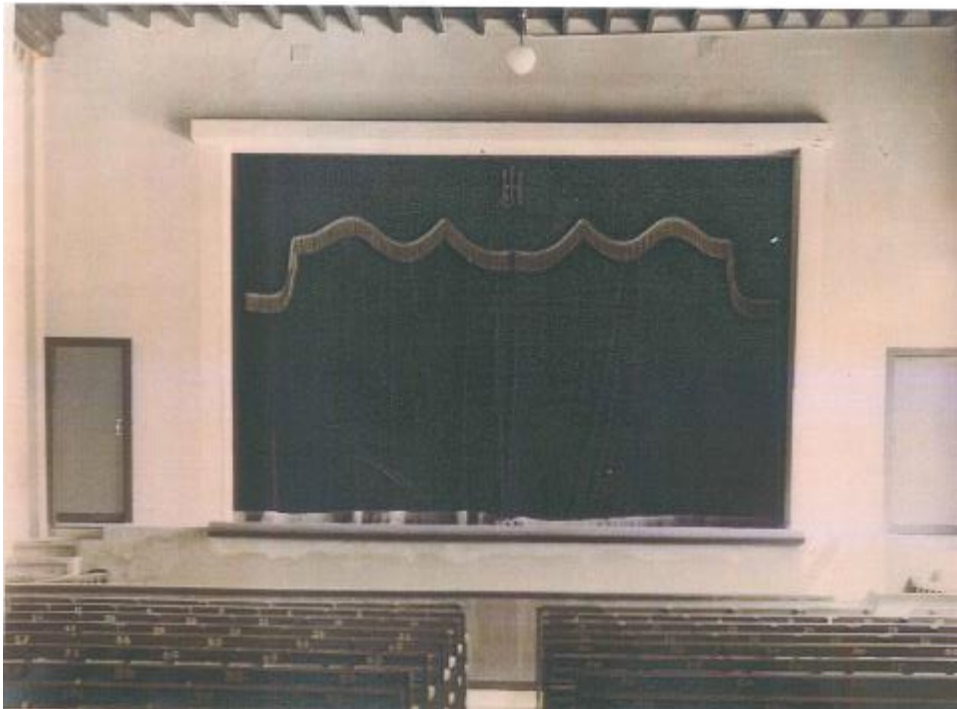
oostelijke ruimte is de vloer om comfortredenen, ca. 22 cm afgelaagd en met een betonvloer afgedekt. Deze ruimte is verlicht met twee vensters in de noordgevel.

In de westelijke ruimte is in het midden tegen de westelijke muur de souffleurbak uitgebouwd. Deze bezit een verhoogde houten vloer. In de hoeken tegen dezelfde muur zijn nog twee ruimtes uitgebouwd, die mogelijk vanuit de orkestbak toegankelijk zijn. Hun functie is niet meteen duidelijk. Vermoedelijk bevatten ze de aanzet van de schoorstenen, die via de podiummuur naar boven lopen. Deze verwarmingselementen waren mogelijks in de orkestbak opgesteld. De muren van de westelijke ruimte zijn nog naakt, dit in tegenstelling tot de oostelijke kelderruimte waar de muren bepleisterd zijn.

De oostelijke ruimte is nog eens opgedeeld met een verbindingsruimte en een werkkamer. Van de beide is de oorspronkelijke bevoering verwijderd en verlaagd. Van deze ruimten zijn de muurvlakken bepleisterd. In de ZW-hoek van de verbindingsruimte is een bakstenen steektrap met kwartrond aanzet aangebracht die toegang heeft tot het podium.

Alle ruimtes zijn nu afgedekt met een stucplafond aangebracht op een beslag van rinkellatten op de kinderbalken.

Het *podium* beslaat twee traveeën en is toegankelijk vanuit de zaal via een rechte steektrap tegen de noordmuur. Deze is nu afgedekt met een breder houten exemplaar. Het podium is eveneens toegankelijk vanuit de kelder (zie kelder).

De toneelopening ca. 1933 (foto archief ACV)

De ruimte is verlicht met twee vensters in de achtergevel, die blijkbaar pas bij de wederopbouw zijn aangebracht. In de zuidgevel steken de reeds vermelde spitboograampjes. In de as van de achtergevel is een schoorsteenpijp aangebracht. Idem in de zuidoosthoek.

Het podium is uitgerust met een plankenvloer, opgebouwd uit dennenplanken met een tand-groef in elkaar gewerkt. Er is een luik voorzien voor de souffleurbak.

De afdekking bestaat uit een vlak stucplafond aangebracht op een beslag van rinkellatten op de kinderbalken.

De wand zijde zaal en de toneelopening is nu bekleed met een decoratieve houten bekleding. De toneelopening is recht afgedekt. Hoe deze afdekking – houten baddings of H-profiel – hebben we niet kunnen nagaan verborgen als het is achter de bekleding. Bezijden zijn twee klampdeuren aangebracht.

De binnenwanden van het podium zijn met een donkerbruine verf bekleed; ze dekken nog de vuilgele wandbeschildering af aangebracht tijdens het interbellum.

De muur van de toneelopening.

Links: de deur links van de toneelopening gezien vanuit podium.

Rechts: wanden en plafond van het podium

De zaal

De zaal omvat 6 traveeën. Het zaalgedeelte was vanuit de straatzijde toegankelijk via twee – nu gedichte - deuren in de straatgevel. Oorspronkelijk staken in de zuidgevel staken twee deuren richting tuin en dit respectievelijk in het midden van de 3de en de 5de travee. Er waren eveneens doorgangen vanuit de haakse aanbouwen. Mogelijk is de doorgang naar de kelder onder het podium hiervan nog een restant.

De inkom vanuit de straat werd reeds tijdens het interbellum dichtgemaakt.

De traveescheidingen zijn gemarkeerd door dubbele platte pilasters, waarvan de binnenste de moerbalken van de zoldering dragen. Deze laatste zijn bijkomend ondersteund door een samengestelde constructie opgebouwd uit een korbeel voorzien van een rond zuiltje bekroond met een knoppenkapiteel. Deze constructies, vervaardigd van witte kalksteen (vermoedelijk kalksteen van Larochette), waren origineel gepolychromeerd²⁵. Met uitzondering van de meest oostelijke exemplaren zijn ze nog origineel.

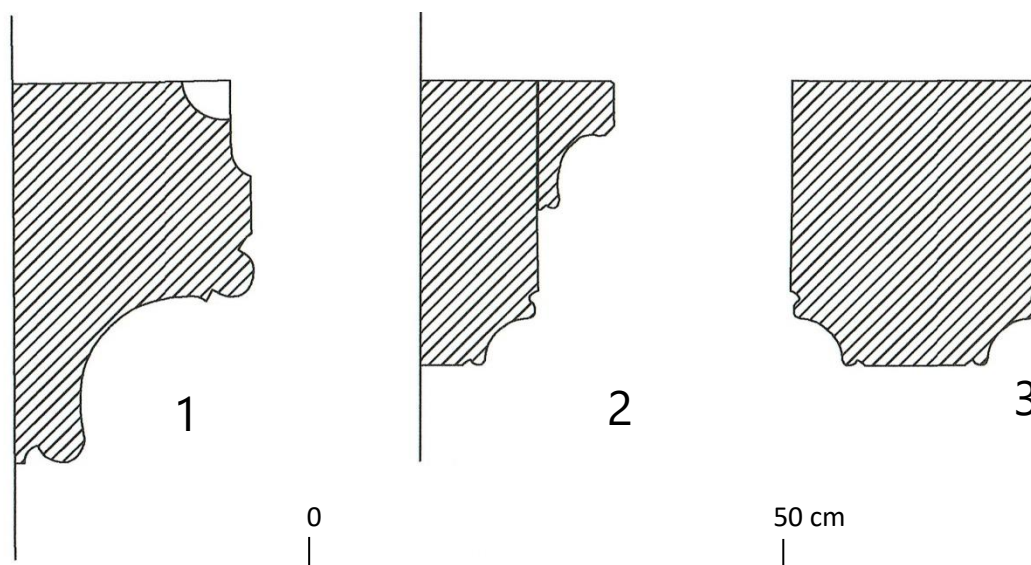
De moerbalken tonen een eenvoudige profilering van een hollijst gelijst met twee fijne bollijsten²⁶. Zoals aan de buitenzijde gebeurt de afboording van de langmuren door een bakstenen tandlijst. Deze wordt aan de binnenzijde vervolledigd door een profiellijst met eenzelfde tekening als de moerbalken. Hiertegen is de strijk balk nog bewaard gebleven. Deze was oorspronkelijk bedoeld voor de opvang van het nu verdwenen houten tongewelf.

²⁵ Uit een eerste onderzoek bleken de zuiltjes lichtblauw met een rood geschilderde korbeel en een groen kapiteel. Met de heropbouw werden de

²⁶ Deze moerbalk was ooit beschilderd.

Links: de moerbalkconsole is opgebouwd uit een natuurstenen console met en zuiltje. Rechts: de profiellijst boven de langsmuren opgebouwd uit een bakstenen tandlijst (1) en een geprofileerde lijst (2). Hiertegen is de strijkbalk (3) voor de gewelf nog bewaard gebleven.

Profielen van de consoles en de balklagen. 1. Console 2. Geprofileerde lijst en strijkbalk. 3. Moerbalk

In het interbellum werd de vermoedelijk houten tribune, vervangen door een betonnen exemplaar. De betonplaat beslaat twee traveeën en telt 4 treden. Het geheel is toegankelijk via een wenteltrap met een volle leuning aangebracht in de noordwesthoek. De trappen zijn belegd met rode keramiektegels. De balkon rust op twee betonbalken, die in de muren zijn ingewerkt. De balk aan de zaalzijde is uitgewerkt in de vorm van een korfboog. Uit het fotomateriaal weten we dat oorspronkelijk ook twee zijbalkons waren aangelegd, die aansloten op de hoofdtribune. Deze werden vermoedelijk ca.1964 verwijderd.

De vloer van de zaal was oorspronkelijk uitgerust met een klinkervloer van baksteen op hun vlakke kant (idem als in de kelder). In 1964 is nieuwe vloer met keramische tegels aangebracht.

Links:

De wenteltrap trap naar de tribune;

Onder:

De tribune met rechts de regiekamer en de zuidoostgevel van de tweede travee. Hierin is nog één venster bewaard. Rechts de tribune vanuit het zuiden.

27

De recente ingrepen, uitgevoerd vanaf 1980, omvatten een verdere opdeling van de zaal en het aanbrengen van een isolatie. De ingrepen zijn gemakkelijk te herkennen door het gebruik van de snelbouwbakstenen, die zowel voor de nieuwe onderverdelingen (inkapselen wenteltrap, inkom- en opbergruimte tegen de zuidmuur) als voor de spouwmuren rondom zijn aangewend. Bovendien werd ook nog isolatie aangebracht onder meer door het inbrengen van een verlaagd plafond boven de zaal (maar niet boven de tribune). Dit plafond is 1,5 m lager aangebracht.

Tegenaan het podium is een orkestbak aangebracht. Deze ruimte is nu afgedekt met een vaste plankenvloer en niet toegankelijk.

De zolder en de bekapping

De originele afdekking van de zaal bestond uit een houten spitstongewelf, die over de volledige lengte van de zaal liep. Het podiumgedeelte was daarentegen vlak afgedekt.

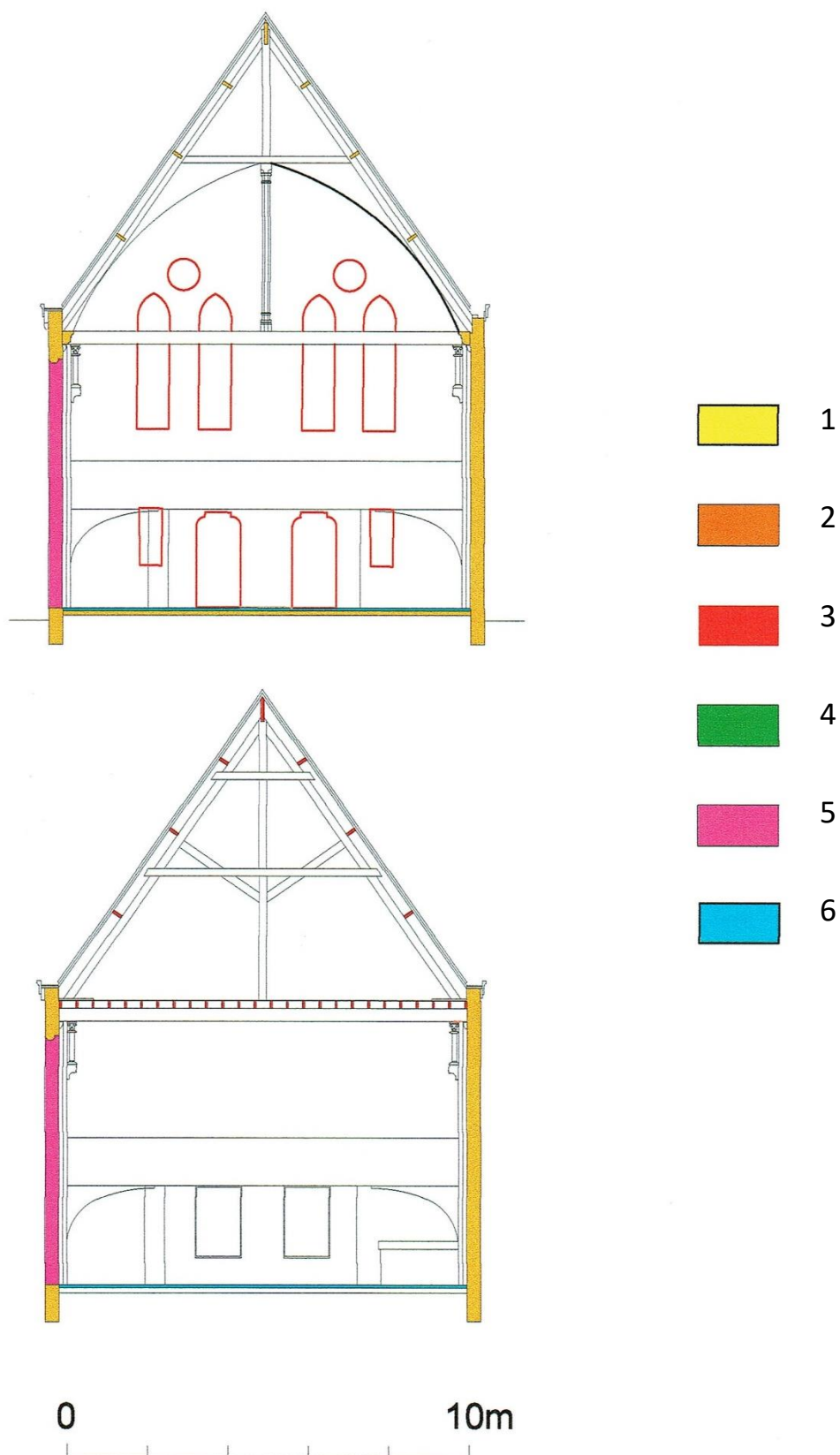
Dit houten gewelf werd, met uitzondering van de moerbalken en enkele van de strijk balken, vernield tijdens de Eerste Wereldoorlog. Enkel het meest westelijke spant bleef bewaard. Het werd gereconstrueerd. Deze elementen laten ons toe de constructie van het originele gewelf te achterhalen.

De bekapping is opgebouwd met dennenhouten baddings (gemiddeld 23 x 7,5 cm), die met uitzondering van de aanzetten van de schoren (pengat-verbindingen), met schroefbouten aan elkaar gezet. Het geheel is opgebouwd uit 7 makelaarsspanen, die rusten op de moerbalken en verbonden zijn door een nokbalk en 2 x 3 gordingen.

Het meest westelijke spant behoort nog tot de oorspronkelijke constructie. Deze toont een iets andere constructie met een tweeledige makelaar. Het onderste gedeelte van de makelaar is kunstig uitgewerkt als een achzijdige zuil met sokkel en kapiteel. Dit gedeelte van de kap was immers zichtbaar.

De zolder met rechts nog de makelaar van het nog originele makelaarsspan van het verdwenen tongewelf.

De doorsneden met het originele kappant tussen de 1ste en 2de travee en de kappanten aangebracht bij de heropbouw. In de bovenste tekening zijn de lichtopeningen in de voorgevel aangeduid.

1.1905. 2.1906. 3.1920. 4.1933. 5.1980. 6.1996

Deze makelaar draagt niet alleen de dekbalk, maar ving eveneens de nu verdwenen gewelfribben op. Opvallend is de verbinding met de gordingen. De gordingen zijn onderbroken en met beugels op de kepers vastgelegd. Omdat deze nieuwe spanten iets smaller uitvallen zijn hier doorlopende gordingen aangebracht.

Bij de wederopbouw werd het houten gewelf over de travee aan de straatzijde slordig gereconstrueerd. Dit was nodig om de lichtinval vanuit de ramen in de voorgevel te behouden.

Bevestiging van de gordingbalken aan de kepers van het nog oorspronkelijke spant door middel van smeedijzeren beugels.

Links: het kapiteel van de makelaar; rechts de verbinding van moerbalk(1) met het spantbeen (2) en de kinderbalk (3).

De rest van de ruimten zijn afgedekt met een vlakke zoldering, rustend op een laag van kinderbalken ingelaten in de bewaarde moerbalken. De dennenhouten planken van de vloer zijn met tand-groef in elkaar gezet.

De nieuwe spanten zijn opgebouwd op basis van een makelaarsspannt voorzien van twee dekbalken en verstevigd met twee schoren, die met een pengat aanzetten vanop de makelaar en meteen de onderste dekbalk met de keper verbinden.

De nieuwe scheimuur boven de podiummuur is slechts gedeeltelijk heropgebouwd blijkbaar in functie van het schragen van de schouwpijpen. Het spant is tegen de westelijke zijde van de muur aangebouwd. De makelaar rust hier op een houten korbeel aangebracht boven de doorgang in de muur.

Scheidingsmuur op de zolder met de schoorsteenpijpen opgetrokken bij de wederopbouw. Zicht van de oostelijke zijde (links) en de westelijke zijde (rechts) van de muur.

3.5. Het kleurenonderzoek

Er werd een beperkt kleurenonderzoek uitgevoerd van de afwerkingslagen en dit in combinatie met het zeldzame fotomateriaal²⁷.

In grote lijnen kunnen we in de aankleding van de zaalruimte een drie fasen onderscheiden.

De eerste fase omvat de originele afwerking met een wandafwerking met kalkverven. We kunnen aannemen dat de moerbalken, in aansluiting van de zuilconsole, een polychrome beschildering kregen.

De tweede fase komt tot stand na de herbouw en de constructie van de tribune. Dit is een meer monochrome kleurstelling met een vuilgele olieverf op de muren en een eikimitatie op de moerbalken. De pilasters zijn veelkleurig afgewerkt met een licht groene binnen- en een rood beschilderde buitenpilaster.

De derde fase bevat diverse aanpassingen vooral op comfortredenen aangebracht. Er kwam een verlaagd plafond, waardoor het originele plafond met zijn interbellum-kleurstelling aan het zicht werd onttrokken. De podiummuren en de regieruimte werden in een donkerbruine verf gestoken. Op de binnenvlakken van de muren bracht men een geluidsabsorberende bekleding aan en de verdere opdelingen met snelbouwstenen kregen al naar gelang hun positie in een donkerbruine of witte kleurstelling. Het opstijgend vocht aan de basis van de muren wordt eveneens met snelbouwmuurtjes weggestopt.

Uit deze gegevens en de bouwgeschiedenis blijkt dat de fase van het interbellum niet alleen het best bewaard is, maar eveneens te reconstrueren valt. Het lijkt dan ook logisch om bij de interieurrestauratie naar deze de aankleding en de kleurstelling terug te gaan.

²⁷ Dit onderzoek dient nog verder verfijnd voor het onderzoek van de originele kleurstelling van de moer- en strijk balken boven de tribune.

	Zaal	Regieruimte/tribune	Podium
Tijdstip			
1905	Geschilderde plint Polychromie op moerbalken, strijk balken en zuilconsoles.	afgebroken	Lichte kleurstelling met sjabloonbeschildering
Heropbouw, 1922			
Interbellum	Eikimitatie op moerbalken en strijkbalken. Pilasters: tweekleurig met lichtgroen en rood	Nieuwe tribune Betonnen onderdelen: vuilgeel Donkerkleurige plint	Muren: vuilgeel
1964	Nieuwe bevoering		
1990	Aanbrengen verlaagd plafond Aanbrengen onderverdelingen Wit met rode plint	Aanbrengen onderverdelingen Donkerbruine verflaag op moerbalken en consoles	Donkerbruine verflaag

Samenvatting beperkt onderzoek kleur- en afwerkingslagen

3.6.Diagnosenota

De Sint-Jozefzaal kende diverse aanpassingen en dat kwam de constructie niet altijd ten goede.

De bouw is een efficiënte maar lichte constructie, opgetrokken met muren van 1 baksteen of 1 ½ baksteen dik. Het interieur van de zaal was praktisch ingericht en het geheel is afgedekt met een opvallend lichte bekapping.

De bouw kende belangrijke aanpassingen tijdens de heropbouw na de Eerste Wereldoorlog. Onder meer het gewelf is slechts gedeeltelijk gereconstrueerd. Verdere verbouwingen grepen plaats als gevolg van de opvulling van het zuidelijke perceel. Hierbij werd de zuidgevel nagenoeg volledig verbouwd.

Deze lichte bouw leidde na verloop van tijd tot heel wat problemen. De noordelijke vlakke gevel toont een verticale barst te wijten aan zettingen (inbreng betonnen tribune in 1933?). Deze zetting is blijkbaar gestabiliseerd. Er zijn belangrijke problemen met zowel opstijgend en van doorslaand vocht. Dit laatste manifesteert zich in de noordelijke langgevel.

Ook de goten en de waterafvoer van noordelijke bakgoot toont lekken. Mede hierdoor is ook de muurplaat voor de kepers van de bekapping door vocht aangetast. Er is plaatselijk een begin van zwamvorming.

Het Jozefbeeld in de voorgevel is sterk beschadigd.

Het interieur is aangetast door allerlei 'inbouwsels', Niettemin bleef de basisstructuur met de zaal en het podium behouden.

4. Beschrijving van de erfgoedwaarden

De Sint-Jozefszaal, Sporkinstraat 4 in Veurne is beschermd omwille van zijn **historische waarde, in casu architectuurhistorische waarde**.

Deze zaal is een gaaf bewaarde getuige van de ingrijpende stedenbouwkundige verandering welke de Veurnse binnenstad kende in het begin van de 20ste eeuw, toen de oude terreinen van de voormalige Sint-Niklaas abdij werden verkaveld. Dit bouwwerk is representatief voor de architecturale invulling van dit nieuw stadsdeel.

Dit gebouw, opgetrokken in de neogotische stijl - een stijl die voornamelijk in katholieke kringen werd geapprecieerd - is een interessant tijdsdocument. Samen met andere neogotische bouwwerken in de Veurne is deze zaal een uiting van het katholieke reveil - ca. 1880 kreeg. Dit elan zal aanhouden tot aan de Eerste Wereldoorlog. In deze periode welke samen viel met het burgemeesterschap van Daniel de Haene (1885-1912) en de loopbaan van de stadsarchitecten Jozef en Jacques Vinck.

5. Visie op toekomstig beheer

De Sint-Jozefzaal werd recent verworven door de vzw Katholiek Basisonderwijs Veurne met de bedoeling het geheel op de nemen in de nieuw uit te bouwen lager afdeling van de school.

Het gebouw verkeert in een eerder verwaarloosde staat. Het beheer beperkte zich in de jongste decennia tot elementair onderhoud zoals het wegstoppen van het opstijgend vocht achter plinten en het aanbrengen van een geïmproviseerde isolatie.

De bedoeling is om het gebouw als een polyvalente ruimte voor groepsbijeenkomsten uit te bouwen, het geheel fasegewijs in een goede bouwfysische staat te brengen en het originele interieur – fase interbellum- in de mate van het mogelijke te herstellen. De betonnen tribune uit 1933 blijft hierbij behouden.

Voor de volgende 20 jaar omvatten de geplande ingrepen de volgende fasen:

De eerste fase bestaat uit:

- Het loskoppelen van het gebouw met het aanpalende gebouw ten zuiden met o.m. het herinrichten van de originele toegangen aan de straatzijde. Deze deuren draaien - zoals de originele deuren - naar binnen; om reden van brandveiligheid moet deze deuren tijdens het gebruik van de ruimte open staan en dient een sas voorzien met deuren die naar de buitenzijde opklappen.

- Het uitzuiveren van de ruimte met het wegwerken van de recente aanpassingen en opdelingen (vrijmaken tribune i.f.v. lichtinval, wegnemen vals plafond in de zaal...).

Tijdens deze ingreep dienen ook een aantal technieken ingebouwd teneinde het geheel bruikbaar te maken voor de nieuwe bestemming. Het betreft het aanbrengen van een aangepast verwarmingssysteem en van een nieuw ventilatiesysteem. De technieken worden respectievelijk in de huidige projectiekabine op de tribune en in de oostelijke kelder onder het podium geplaatst.

Voor deze eerste fase wordt de aanvraag voorzien van een erfgoedpremie volgens de standaardprocedure en dit voor de ontmantelingswerken en de reconstructie van de oorspronkelijke ingangen.

Concreet werd voor fase 1 reeds op 1 augustus 2017 door het CBS een vergunning verleend. De werken zullen pas opstarten na de goedkeuring van het beheersplan en de premie.

In een tweede fase wordt de slechte bouwfysische staat van de zaal aangepakt met o.m. het herstel en de behandeling van de bekapping, de behandeling van het muurwerk tegen opstijgend en doorslaand vocht en het voegwerkherstel van de gevels. De vensters straatzijde verdieping krijgen terug een glas-in-loodvulling gecombineerd met achterzetramen.

Voor de Interieurrestauratie worden volgende ingrepen vooropgesteld:

- de reconstructie van het houten gewelf boven de twee eerste traveeën (de traveeën boven de tribune), waardoor de enig bewaarde originele spant zichtbaar wordt.

- de reconstructie van de beschildering op de moerbalken en de consoles. Gezien de zaal haar huidig uitzicht pas in het interbellum kreeg, kan best naar deze kleurstelling teruggegrepen. Deze is trouwens nog grotendeels bewaard.

- de reconstructie van de vensters van de 5de en 6de travee van de zuidgevel. De zuidgevel is grotendeels verbouwd. Enkel de hogervermelde traveeën komen nog (en dan nog gedeeltelijk) voor reconstructie in aanmerking. Het zal toelaten de lichtinval in de zaal te verbeteren.

In de overige traveeën kunnen de weggebroken vensteropeningen eventueel langs de binnenzijde in de vorm van nissen gesuggereerd.

In deze fase wordt ook het gevelbeeld afgenomen voor restauratie.

Voor deze tweede fase wordt gerekend op de bijzondere erfgoedpremie en subsidies van Agion volgens de verkorte procedure.

6. Opsomming en verantwoording van de beheersmaatregelen

Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating	Forfaitair verrekend
Inspectie Monumentenwacht				
Inspectie		3 of 5 jaarlijks	x	
Werken in verband met toegankelijkheid				
Aanbrengen zoldertrap vanuit de podiumruimte	x			
Comfortwerkzaamheden				
Aanbrengen verlichting op de zolder	x			
Exterieur				
Funderingsversterking van de noordgevel	x			
Structureel herstel scheuren in buitenmuren	x			
Behandeling tegen doorslaand vocht voor de noordmuur. Werkwijze (waterwerende behandeling of voorzetmuur nog te bepalen na onderzoek)	x			
Behandeling tegen opstijgend vocht van alle muren	x			
Herstellen en/of vervangen van gootschrijnwerk	x			
Herstelschilderwerk gootschrijnwerk		6-jaarlijks		
Herstellen en/of vervangen gootbekleding en aflopen	x			
Herstel arduinen afdekking voorgevel	x			
Hervoegeen baksteenparement met kalkmortel met identieke samenstelling en kleur als origineel	x			
Restaureren van bestaande verankeringstechnieken (muurankers,...)	x			
Herstelschilderwerk muurankers		6-jaarlijks		
Restaureren van vlaggenhouder				
Herstelschilderwerk voorgevel		6-jaarlijks		
Openen oorspronkelijke deuropeningen in voorgevel met reconstructie toegangsdeuren	x			
Herstel vensterschrijnwerk of vernieuwen naar oorspronkelijk model (2 vensters voorgevel, 2 vensters achtergevel en 2 keldervensters)	x			
Herstelschilderwerk schrijnwerk		6-jaarlijks		
Herstel hang- en sluitwerk schrijnwerk		x		
Herstelschilderwerk tralies keldervensters		6-jaarlijks		
Reconstructie glas-in-lood vensterwerk spitsboogvensters voorgevel en zuidgevel	x			
Aanbrengen van achterzetramen voor vensters zuidgevel en straatgevel	x			
Restauratie gevelbeeld Sint Jozef	x			

Interieur				
Zaal				
Uitzuiveren ruimte door verwijderen recente bekledingen en muren van snelbouwbaksteen	x			
Vooronderzoek historische afwerkingslagen van schrijnwerk en muren	x			
Gedeeltelijke reconstructie traveevensters 5 ^{de} en 6 ^{de} travee van de zuidgevel	x			
Schilderwerken volgens de historische kleurstelling (fase interbellum) van de muren	x			
Restauratie en/of consolidatie moerbalken en consoles	x			
Restauratie en/of consolidatie kinderbaken en plafond	x			
Schilderwerken volgens de historische kleurstelling (fase interbellum) van de moerbalken en de consoles	x			
Reconstructie houten tongewelf boven 1 ^{ste} en 2 ^{de} travee	x			
Podium				
Plaatselijk herstel van houten vloeren van het podium en de afdekking orkestbak (identieke sectie, vergaring en houtsoort)	x			
Reconstructie originele wandafwerking met herstel bepleistering	x			
Muurschilderwerken volgens de historische kleurstelling (fase interbellum)	x			
Herstel podiumdeuren	x			
Herstel hang- en sluitwerk podiumdeuren	x			
Schilderwerken volgens historische kleurstelling van de podiumdeuren				
Kelder				
Herstel aangetaste kaleilagen en aanbrengen nieuwe kaleilaag	x			
Restauratie en/of reconstructie schrijnwerk en traliewerk klapramen oostgevel	x			
Herstel stucplafond	x			
Plaatselijk herstel van baksteenvloeren (identieke afmetingen, samenstelling...)	x			
Zolder				
Herstel kapstructuur (o.m. vervangen aangetaste muurplaten...)	x			
Behandeling van de kapstructuur tegen houtborende insecten		10-jaarlijks		
Demontage en herstel van houten zoldervloer (identieke sectie, vergaring en houtsoort als bestaande)	x			
Herstel voegwerk baksteenparement schouwen en zoldermuren met kalkmortel	x			

7. Voorstel van opvolging en evaluatie

Een goede opvolging van het beheersplan vormt een permanente uitdaging.

Het beschermde monument werd in het verleden niet altijd met grote zorg behandeld. Het beleid voor de verdere toekomst heeft in de eerste plaats tot doel het pand in een goede staat te brengen en de foutieve ingrepen in de mate van het mogelijke te herstellen en dit via een grondige restauratie. Vervolgens kan dit geheel in stand gehouden door de nodige onderhoudswerken tijdig uit te voeren.

Het vastleggen van de hiertoe noodzakelijke onderhoudswerken zal gebeuren op basis van de drie- of vijfjaarlijkse inspecties door Monumentenwacht West Vlaanderen en de hieruit voortkomende technische bevindingen en aanbevelingen. Voor de onderhoudswerken kan de aanvraag van de erfgoedpremie volgens de standaardprocedure verlopen.

De grote restauratiefase, gepland in de volgende jaren, wordt beroep gedaan op de bijzondere erfgoedpremie

7.1. Voorstel voor de manier en het tijdstip waarop de doelstellingen opgevolgd en geëvalueerd zullen worden

Gezien de eerste fase in hoofdzaak aanpassingswerken omvat, kunnen de onderhoudswerken gebeuren op basis van een drie- of vijfjaarlijkse inspectie.

Van de tweede fase – de eigenlijke restauratiefase - wordt een verslag of voortgangsrapport gemaakt van het verloop van de werkzaamheden met vermelding van aard, plaats, datum, resultaat, incl. fotomateriaal. Dit verslag kan door de verantwoordelijke architect opgesteld en aan de stad Veurne en het Agentschap Onroerend Erfgoed overgemaakt.

37

7.2. De aanvraag

De erfgoedpremie kan worden aangevraagd volgens twee procedures (art.11.2.5. van het decreet).

1.De standaardprocedure waarbij de werkelijk aanvaarde kostenraming in aanmerking wordt genomen voor de berekening van de erfgoedpremie.

2.De bijzondere procedure, waarbij de werkelijke aanvaarde kostenraming in aanmerking wordt genomen voor de berekening van de erfgoedpremie en waarbij de premienemer na toekenning ervan de werkzaamheden moet gunnen en de offertes moet indienen bij het agentschap.

7.3. Betoelaagbaarheid

De betoelaagbaarheid van de ingrepen blijft afhankelijk van de op dit moment vigerende richtlijnen en regelgeving.

7.4. De tijdstabel

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
Inspectie MW																					
Werken toegankelijkheid																					
Zoldertrap																					
Comfortwerkzaamheden																					
Verlichting zolder																					
1 ste fase																					
Loskoppelen gebouw																					
Reconstructie originele ingang																					
1ste fase uitzuiveren interieur																					
2 ^{de} fase																					
Algemene restauratie casco																					
Restauratie ramen, reconstructie traveevensters, reconstructie tongewelf...																					
Regulier onderhoud																					

8.Bijlagen

Bijlagen	Niet van toepassing	Bijgevoegd
Perimeter van gebied waarvoor beheersplan wordt opgemaakt (met schaal en N-pijl)		Bijlage 1
Lijst van handelingen waarvan de uitvoering vrijgesteld zal zijn van toelating		Zie lijst
Lijst van ZEN-erfgoed met aanduiding op kaart	x	
Lijst van open erfgoed met aanduiding op kaart	x	
Lijst van ontsluitingswerken voor open erfgoed die in aanmerking komen voor een premie met aanduiding op kaart	x	
Lijst van werken aan bomen en struiken waarvoor toelating nodig is	x	
Lijst van cultuurgoederen, die in aanmerking komen voor een premie	x	
Lijst van premiegerechtigde werken aan een orgel dat dateert van na WOI	x	
Lijst van handelingen waarvoor CBS niet kan oordelen dat ze van die aard zijn om wezenlijke eigenschappen van een DG/SG te verstoren	x	
Tijdsbalk werkzaamheden		Zie hfdst 7

Literatuur

Delepiere A.-M. & Lion M. met medewerking van Huys M. 1982: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Provincie West-Vlaanderen, Arrondissement Veurne*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 8N, Brussel – Gent, p. 511.

Gesquière, J., *Veurne tijdens de Wereldoorlog 1914-1918. Bijdragen tot de geschiedenis van West-Vlaanderen*, 8, Brugge, 1979.

Pauwels, W., Raphaël de Spot, burgemeester van Veurne 1912-1918, *Biekorf*, 2014, p.113-120.

Pauwels, W., Davidsfonds Veurne, honderd jaar cultuurpromotie in een historische stad 1891-1990, Veurne, 2014.

Van Acker, J., De stadsarchitecten en de academie van Veurne, *Biekorf*, 93, 1993, p.402-412.

Van Den Berghe, F., 1952. *Geschiedenis van de Latijnsche Schoole en van het Bisschoppelijk College te Veurne*, Veurne, 1952.

Verslype, J.M., *75 jaar Koninklijke St.-Lutgardisgilde*, De Panne, 1982

Archief

Brugge, archief kadaster

Veurne, Mutaties, 1906/12, 1910/16, 1933/17, 1946/30, 1964/19, 1983/19.

Oostende, archief ACV

Fotoreeks bouw nieuwe tribune

Veurne, Stadsarchief Veurne

Nieuw Archief, bundel 547, bouwaanvragen1905

40

Veurne, Lopende archief, bouwdoSSIers

-Aanvraag nieuwbouw Volkszorg, architect Paul Felix Oostende, 18 juli 1980.

-Aanvraag uitbouw ACV-dienstencentrum i.o.v. Vzw Volksverheffing, architect Johan Tryhou (Oudenburg).

Websites

<https://www.onroerenderfgoed.be/nl/bescherming/beschermd-onroerend-erfgoed/cultuurgoederen-in-monumenten/>

www.westhoekverbeeldt.be

Marc Steen becommentarieerde een foto van het verwoeste gebouw.